

Óravázlat – részletes (Magyar irodalom) 9. évfolyam

Hajdu Zsolt

Téma: Barokk - bevezető óra

Óratípus: új ismereteket kialakító óra

Az óra célja: A barokk társadalmi, történelmi háttere, jellemzői (összevetés a reneszánszsal), képviselői

Taneszközök: projektor, tankönyv

Idő	Menet	Didaktikai cél	Tanári tevékenység	Tanulói tevékenység	Szervezési mód	Szemléltetés
0-2 perc	Megérkezés	a figyelem megteremtése	Köszönés, az óra megkezdése.	Mindenki leül a saját helyére, elcsendesednek.	frontális	
2-15 perc	Manierizmus	korszakokról való ismeretek bővítése	<p>Mielőtt belevágnánk a barokkba, előbb beszéljünk kicsit a reneszánsz válságkorszakáról, a manierizmusról, amit már korábban említettetek Balassi költészeténél. A manierizmus átmenetet képez a reneszánsz és a barokk között, művészete dekadens, hanyatló, mert meghal egy korszak és születőben van egy új.</p> <p>Lássuk, mik a jellemzői:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szó jelentése: manír: modor - a világ kaotikus, zűrzavaros, labirintusszerű - menekülés a földi világból, gyakran természetellenes képek - műveltebb közönségnek szólnak 		frontális/ egyéni	<p>Projektor: Arcimboldo: Tavaszi, II. Rudolf, El Greco: Feltámadás, Tintoretto: Az utolsó vacsora</p> <p>Táblakép</p> <p>Tankönyv: Botticelli-festmény</p>

			<p>- mesterkéltséggel, végtelenségig vitt intellektuális jelleg</p> <p>Mit jelent a szó (intellektuális)?</p> <p>- bizarr</p> <p>Most nézzünk meg néhány képet, figyeljük meg, hogy támasztják ezek alá az előbb mondottakat!</p> <p>Összehasonlításképpen nyissátok ki a tankönyvet az ... oldalon, ott láthattok egy Botticelli-festményt. Figyeljétek meg, hogy a bemutatott manierista alkotások miben hoznak újat a reneszánsz festményekhez képest (figyeljétek meg a színeket, a kompozíciót)!</p> <p>Mit jelent a kompozíció?</p> <p>Miután átbeszéltük, felírom a képviselőket a táblára, és hozzáteszem, hogy az irodalomban miként van jelen (rejtvények, szójátékok, bonyolult megfogalmazások), képviselője Magyarországon: Rimay János (Balassiék köre)</p>	<p>szellemi, értelmi</p> <p>összeállítás, felépítés, a dolgok egymáshoz való viszonya</p> <p>megfigyelések:</p> <p>Manieristák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - durva, rikító színek - bizarr, torz formák - fantasztikus, homályos, többértelmű - arányok eltolódása <p>Reneszánsz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tiszta - természet szeretete - harmónia - érzelmek természetessége - portrék 		
15-20	A barokk	új ismeret	Most pedig térjünk rá az óra fő		frontális/	Táblakép

perc	társadalmi háttére	kialakítása	<p>témájára, a barokkra (17-18. sz.)!</p> <p>A szó eredete: olasz barocco (nyakatekert okoskodás) / spanyol barrueco (bizarr formájú gyöngyszemek)</p> <p>Nézzük meg azt először, hogy milyen társadalmi réteg hívta életre a barokkot!</p> <p>Melyik társadalmi réteg állt a reneszánsz mögött?</p> <p>Ez a polgárság a 17. században háttérbe szorul: ez a korszak a feudalizmus megerősödése.</p> <p>A világi hatalomban ez az abszolút monarchiák ideje, a katolikus egyház pedig ekkor igyekszik visszanyerni elvesztett pozícióját.</p> <p>Miért van erre szükség, mi történt a 16. században az egyházban?</p> <p>Az egyház ezt úgy igyekszik elérni, hogy ellenreformációt indít, amelynek elvei a tridenti zsinaton (1542-63) tisztázódnak.</p> <p>Ellenreformáció: célja a katolikus egyház megújítása és megerősítése a protestantizmussal szemben</p> <p>Ebben az időszakban alakul a jezsuita rend is (alapítója Loyolai Szent Ignác, képviselője: Pázmány Péter, oktatási, nevelési feladatok)</p>	<p>A polgárság.</p> <p>Reformáció.</p>	egyéni	
20-30	A barokk és a	új ismeret	Most pedig nézzük, mi jellemzi a	A képek segítségével közösen	frontális/	Táblázat

perc	reneszánsz jellemzőinek összevetése	kialakítása (korábbi ismeretek előhívása)	barokk korszakot! Ehhez rajzoljunk egy táblázatot, amelyben összehasonlítjuk a barokkot és a reneszánszt. Kivetítem Rubens Phaeton bukása című festményét, amely magán hordja a barokk jellemzőinek legtöbbjét, és amelynek segítségével közösen kitölthetjük a táblázatot. Továbbra is idézzétek magatok elé a Botticelli-festményt , ez lesz az összehasonlítás alapja. Közösen kitöltjük a táblázatot.	összeszedjük a barokk és a reneszánsz jellemzőit.	egyéni	
30-35 perc	Barokk festészet, szobrászat, építészet (képanyag)	tanultak rögzítése	Most, hogy összeszedtük a barokk jellemzőit, nézzük meg a következő alkotásokat! Figyeljétek meg, hogyan érvényesülnek a fent említett jellemzők! Mitől barokk az adott festmény/szobor/épület? Felírom a híres képviselőket a táblára.	Képek nézegetése, megfigyelési szempont: barokk jellemzők keresése	frontális/ egyéni	Táblakép
35-40 perc	Barokk zene (hanganyag)	tanultak rögzítése, elmélyítése	A zenében is új korszakot nyit a barokk, monumentális, szenvedélyes, új műfajok jelennek meg. Az opera (Monteverdi), a versenymű (Vivaldi), az oratórium (Händel), a kantáta és a fűga (Bach) Ha időnk engedi, belehallgatunk néhány jeles darabba.	Zenehallgatás, megfigyelési szempont: hogyan érvényesülnek a barokk jellemvonások? Mit érzünk, amikor hallgatjuk?	frontális	Hanganyag: Vivaldi: Négy évszak Händel: Messiás-oratórium Bach: Fuga D-Moll, Badinerie

			A képviselőket felírom a táblára.			Táblakép
40-45 perc	Házi feladat	tanultak otthoni elmélyítése	Házi feladat: Pázmány Péter: Az utolsó ítéletnek rettenetességéről c. prédikáció részlet elolvasása (Szöveggyűjtemény ... oldal)	Felírják a házi feladatot a füzetbe.	frontális	Táblakép

Táblakép

A manierizmus (16-17.század)

- válságkorszak, dekadens, hanyatló
- a világ kaotikus, zűrzavaros
- menekülés a földi világból → természetellenes művek
- műveltebb közönségnek szólnak
- mesterkélt, végletekig vitt intellektuális jelleg
- bizarr

A barokk (17-18. század)

1. Társadalmi háttér

- feudalizmus megerősödése
- világi hatalom: abszolutista monarchia
- egyház: ellenreformáció: tridenti zsinat (1542-1563)
- jezsuita rend: Loyolai Szent Ignác → Pázmány Péter

2. Jellemzői

Lsd. Táblázat

3. Képviselői

- festészet: Caravaggio, Rembrandt, Rubens, Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc
- szobrászat: Bernini
- építészet: schönbrunni kastély, Versailles, Festetics-kastély, Esterházy-kastély, Grassalkovich-kastély, egri minorita templom
- zene: Händel, Vivaldi, Bach

Táblázat

RENEZÁNSZ	BAROKK
egyszerű, mértéktartó, harmonikus	túldíszített, pompázatos, aranyozott belső
szimmetria	átlós kompozíció
a kompozíció befejezett, zárt, kerek egységet alkot	nyitott, befejezetlen, a végtelenbe tör
nyugalom	állandó mozgás
racionális, ésszerű	váratlan, meglepő, meghökkentő, irracionális, szenvedélyekre, érzelmekre ható
ideális, általános, emberi	különleges, szokásostól eltérő
visszafogott színek	harsány színek, kavalkád
	álom, mámor ábrázolása
	hősiesség, heroizmus (jelentése: hősiesség, bátorság), önfeláldozás, mártíromság
	irodalomban: patetikus (jelentése: ünnepélyes) előadásmód, körmondatos szerkesztés, halmozás, virtuóz rímtechnika
	legkedveltebb műfaja: eposz, a műfajok királynője
KÖZÖS: MITOLÓGIA	